

DOI: 10.31866/2410-1176.44.2021.235324

УДК 78.09:007.2

**ЕФЕКТ СИНЕРГІЇ У СПІЛЬНОМУ
ВИКОНАВСЬКОМУ ПРОЦЕСІ**

Молчанова Тетяна Олегівна

*Доктор мистецтвознавства, професор,**ORCID: 0000-0002-2152-7341,**e-mail: prof@molchanova.pro,**Львівська національна музична академія**імені М. В. Лисенка,**вул. Остапа Нижанківського, 5, Львів, Україна, 79000*

Метою статті є спроба обґрунтування фахової синергії двох музикантів як базової компоненти мистецтва спільного музикування, визначення шляхів набуття досвіду творчої комунікації в умовах їхнього професійного спілкування під час роботи над твором, окреслення алгоритму та створення єдиного психоемоційного простору, що постають базовим концептом реалізації спільного виконавського процесу. Методологія системного аналізу дослідження поєднала такі методи: аналітичний (аналіз комунікативної взаємодії музикантів у психологічному та музикознавчому аспектах); герменевтичний (дослідження синергії як зростання ефективності діяльності в результаті поєднання окремих компонентів у єдину систему за рахунок т. зв. «сумарного ефекту») та обсерваційний (власний педагогічний досвід та експеримент: аналіз навчального процесу в класі концертмейстерства та під час проходження студентами концертмейстерської практики у вокальних, інструментальних класах, класах оперно-симфонічного та хорового диригування Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка; у класах камералістики (*zespół kameralny*) та читання курсу «Warsztaty Artystyczne» на кафедрі музики Університету ім. Я. Длугоша (Ченстохова, Польща). Наукова рефлексія орієнтована на усвідомлення важливості паритетної взаємодії піаніста-концертмейстера й соліста. Висновки. Виявили умови, зорієнтовані на актуалізацію мотиваційної спрямованості інтеграції знань, умінь кожного з виконавців у роботі над твором. Констатували важливість паритетної взаємодії концертмейстера і соліста, що спомагатиме зростанню ефективності спільного творення образу. Акцентували увагу на важливості створення єдиного психоемоційного простору, де формується психологічна установка на «співпрацю у взаємодії» з відповідним узгодженням спільних виконавських завдань, що постають фундаментальним підґрунтям переконливого кінцевого результату як професійного сумарного ефекту.

Ключові слова: синергія; піаніст-концертмейстер; соліст; спільний виконавський процес

Вступ

На сьогодні фах піаніста-концертмейстера (надалі — концертмейстера) є одним із найважливіших парадигм спільного творчого процесу, визначається соціально-психологічною та емоційно-інтелектуальною синергією, зумовленою рисами паритетної співдії соліста й концертмейстера, інтеракції між ними для досягнення сумарного позитивного кінцевого результату.

Сучасна глобалізація соціальних процесів, розширення обсягу інформаційних потоків із формування суспільної свідомості, багатозначність і динамізм міжкультурного простору, активізація концертно-камерного життя в нових умовах змінили вимоги до фахових якостей концертмейстера, характерними рисами діяльності якого виступають багатопрофільність і поліфункціональність. І навіть під час пандемії, що у 2020 році охопила увесь світ, виконавці безперервно шукають альтернативних шляхів виходу з кризової ситуації, одним з яких постає продукування в онлайн-форматі концертів із концертмейстером.

Багатовимірність концертмейстерського фаху слугує засадничим ґрунтом для усвідомлення важливості його статусу та поглибленого дослідження взаємодії з іншим музикантом. Аналіз концепції синергії як сукупності властивостей, що сприяють успішному творчому спілкуванню концертмейстера й соліста, вже давно потребує суттєвого перегляду апробованого часом традиційного методологічного арсеналу, трансформування ставлення до концертмейстера як музиканта з допоміжною роллю на паритетну роль у спільному процесі творення, дає об'єктивну можливість не лише зрозуміти, а й виявити найважливіші особливості сучасної культури спілкування музикантів у процесі співпраці над твором, переосмислити, змінити і спрогнозувати її парадигми.

У сучасній ситуації важливо виробити теоретико-методологічні принципи вивчення синергії в спільному виконавському процесі як обміні музичною інформацією — від композиторського задуму до його втілення в умовах концертної зали або звукозапису.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дефініція «синергія» (грец. Synergeia) означає «співпраця», «співдружність», де сун — «спільно», «разом»; «ergeia» — «праця» (GarageBiz, 2017). Уперше цей термін запровадив німецький фізик-теоретик, професор Штутгартського університету, директор Інституту теоретичної фізики й синергетики, правнучатий племінник Карла Маркса Герман Хакен (1980) в 1970 році для пояснення кооперативної поведінки термодинамічних систем.

Синергія як поняття поки широко не застосовується у музикознавчому просторі. Підготовлені лише поодинокі статті, зокрема, російського музикознавця Т. Берсеневої про розуміння синергії як культурно-філософської категорії в історії релігії, як типу культурної взаємодії (Берсенева, 2013, 2016).

В українському мистецькому просторі Ю. Раденко та Б. Раденко (2018) аналізують теоретичні питання акторської гри в ракурсі синергії, доводячи, що елементи мовної, музичної інтонації, акторської пластики взаємопосилуються у процесі виконання. Український музикознавець І. Єргієв намагається розглянути синергію як «підсумковий ефект взаємодії кількох видів виконавських енергій, які характеризуються тим, що їхня спільна енергетична дія суттєво переважає ефект кожного окремого виду» (Єргієв, 2001, с. 30).

Пошук публікацій в українському музикознавстві з питань комплексного підходу до аналізу проблеми синергії соліста і концертмейстера, ефективності її позитивних наслідків на кінцевий результат звертають увагу на необхідність реконструкції поняття «сумарний ефект», що виникає внаслідок спільної дії цих музикантів для розуміння його потенційних можливостей. Водночас і перегляд ставлення до цього тандему, зміни сприйняття концертмейстера як другорядного музиканта та надання йому функцій відповідно до сучасних реалій спільного виконавства. Спілкування двох музикантів з позиції синергії постає одним із важливих засобів їхнього соціокультурного буття, їхньої діяльності у процесі роботи над твором для спільного виконання та отримання позитивного кінцевого результату (концертного виступу).

Коріння цього вбачаємо насамперед у сталому домінуванні думки про другорядність ролі концертмейстера у спільному виконавському процесі. Поодинокі висловлювання музикантів-практиків на захист цієї професії, на жаль, не в стані змінити ситуацію, постаючи «гласом волаючого в пустелі».

Водночас таку неоднозначність у визначенні ролі концертмейстера можна пояснити й довготривалою незмінною думкою про неважливість цього різновиду діяльності — такої, яка не потребує виявлення власної індивідуальності піаніста, і відповідно не вартує уваги та, за іронічним висловом британського концертмейстера Дж. Мура (1987), «сприяє успіху концерту не більше, ніж гардеробник» (с. 36).

У статті розглянуто синергію концертмейстера і соліста у форматі виконавського дуету, який визначено як «паритетний виконавський тандем», «рівноправний дует», «співпраця у взаємодії», де поєднуються дві мистецькі індивідуальності для втілення спільних художніх завдань і створення переконливої інтерпретації твору. У дослідженні під поняттям «друга мистецька індивідуальність» (соліст) передбачено іншу одиницю дуету — вокаліст, інструменталіст, хор, симфонічний оркестр тощо. Позначення таких стосунків потрактуємо не як статичний стан, а як діалог, взаємодія та інтеграція їхніх індивідуальностей.

Мета статті

Мета статті полягає в обґрунтуванні фахової синергії двох музикантів як базової компоненти мистецтва спільного музикування, як творчої міжособистісної інтеракції та перцепції у спільному виконавському для отримання переконливого кінцевого результату, визначенні шляхів набуття досвіду творчої комунікації в умовах їхнього професійного спілкування під час роботи над твором.

Завданням статті постало прагнення викласти авторське бачення питання синергії як творчої міжособистісної інтеракції та перцепції в спільному виконавському процесі з професійно переконливим сумарним ефектом.

Виклад матеріалу дослідження

У контексті статті синергія потрактована як співпраця двох музикантів на підставі пошуку спільності поглядів в інтерпретації твору, що базується на паритетності їхнього спілкування, конвергенції

знань, умінь і навичок у єдиний виконавський комплекс. У спільному виконавському процесі синергія щільно пов'язана з особистісними рисами музикантів, їхньою мотивацією й ціннісними орієнтаціями, самосвідомістю та професійними установками.

Аналіз семантичної структури та впорядкування тезаурусу термінології фаху концертмейстера свого часу дав змогу сформулювати авторську інтерпретацію визначення цього музиканта. «Концертмейстером називаємо піаніста, який працює у дуєті з вокалістом, будь-яким інструменталістом, також у хореографії, хорових та оперно-симфонічних класах, у театрі опери та балету, допомагає їм, володіючи знаннями фахової специфіки того чи іншого соліста, вмінням контролювати якість їхнього виконання, розумінням причин виникнення помилок під час виконання твору та спрямовуючи на правильний шлях їхнього виправлення, виступає психологом у певних концертних і конкурсних ситуаціях. Саме концертмейстер стає своєрідним провідником між композитором і нотним текстом твору, між солістом-виконавцем і слухачем. У контексті музично-педагогічного процесу учня-студента, який навчається у концертмейстерському класі навчальної тріади: ДМШ — музичне училище — вищий навчальний музичний заклад, також іменуємо концертмейстером. До функцій концертмейстера належить й така складова як навчання цьому мистецтву учнів-студентів (викладач концертмейстерського класу), а також усвідомлення свого досвіду за допомогою жанру науково-методичної літератури (викладач-методист)» (Молчанова, 2015, с. 66).

Отож, формування комунікативної взаємодії здійснюється на перетині мистецтва концертмейстера та соліста різних виконавських напрямів. Кожна стадія опанування цим форматом співтворчості потребує особистої участі концертмейстера в процесі співпраці з солістом, характеризується певним логічним кроком уперед та завжди залежить від попередньої.

Синергія спільного процесу як відкрита, складно організована й цілісна система (основними складовими якої постає композиторська творчість, виконуваний твір, відповідне сприйняття цього твору та подальша реалізація обома виконавцями), що забезпечує її вивіреність і циркуляцію мистецької інформації в часопросторі музичної культури.

У процесі виконавської реалізації та пізнання творчості композитора концертмейстер і соліст стають інтерпретаторами композиторського задуму, його своєрідними співавторами, несучи задум до останнього інстанції — слухача. Інтерпретація стає варіантом виконавського бачення кожним з учасників твору композитора, пропонуючи його вже не як авторський текст, а як власне ставлення до твору. Композиторський текст сприймається тепер як посил до інших, пропущений крізь призму власних пошуків і поєднаний з пошуком іншого музиканта цього тандему. У процесі відбувається обмін інформацією, взаємозбагачення синергії, духовна єдність, розуміння та відповідна інтерпретація виконавцями. Саме завдяки такій взаємодії стає можливою продуктивність композиторсько-виконавського діалогу.

Вивчення твору потребує специфічної форми інтеракції концертмейстера й соліста — спілкування, що ґрунтується насамперед на принципах рівноправного партнерства, на взаємоузгодженості їхніх дій і намірів, на двосторонньому впливі та пошуку шляхів взаємодії, що поєднує дбайливе ставлення до намірів партнера з обов'язковим проявом власної індивідуальності. Культура спілкування впливає на встановлення сприятливої духовно-моральної атмосфери учасників взаємодії та результативність творчого процесу. Дружні стосунки соліста і концертмейстера забезпечують особистісну захищеність, переживання емоційного піднесення кожним із них. Під час співпраці абсолютно неприйнятний вольовий стиль, авторитарне нав'язування своїх поглядів, знеособлення думки соліста чи концертмейстера, адже осмислення музичного образу ґрунтується на тонкому індивідуальному сприйнятті кожним ідеї композитора, жанрово-стильових параметрів твору.

Необхідне для успішної синергії діалогічне спілкування двох індивідуальностей у спільному виконавському процесі має на увазі проникнення в суть і сенс іншого. Зауважимо, що спільна гра — не просто акт виконання удвох, це єдине духовне осягнення твору, пов'язане, як вже зазначалося вище, з проявом власного ставлення до авторського задуму кожним виконавцем із подальшим пошуком спільної домінанти.

Водночас варто підкреслити наявність у спільному виконавському дуєті й творчої ініціативності обох музикантів, оскільки кожен із виконавців порівну відповідає за виконання твору та, відтворюючи його в реальному звучанні, прагне до максимального художнього результату. Творча ініціативність має бути властива обом, а процес співпраці допоможе визначити міру активності кожного в тій чи іншій частині твору.

Стверджуючи необхідність паритетної взаємодії соліста та концертмейстера, треба назавжди відхилити розповсюджену думку про обмеження обов'язку останнього лише підтримувати наміри соліста,

оскільки головний постулат теорії і практики концертмейстерства: «Дует передбачає рівноправність двох виконавців і їх співробітництво» (Roussou, 2013, с. 512). Пропонуючи свій погляд, свою інтерпретацію, концертмейстер тим самим може не лише розширити сферу мистецького втілення, художньої трансляції змісту музичного твору, а й скоректувати, збагатити прочитання твору солістом.

Безпосереднім базисом синергії концертмейстера та соліста постає чітко вибудована послідовність етапів роботи над твором, яких у спільному виконавському процесі існує три. Перший етап — це отримання кожним учасником виконавського тандему загального уявлення про твір, його художні образи, які постають «продуктом творчого опрацювання музичної інформації» (Цагарелли, 2008, с. 23). Другий — робота кожного з виконавців над своєю партією, коли відбувається відбір та оволодіння засобами виразності, необхідними для реалізації художнього змісту твору. Третій етап, який за часовим виміром є найдовшим, передбачає спільну роботу виконавців, результатом якої стане завершена виконавська реалізація твору. Саме на цьому етапі відбувається й опанування спільними структурними компонентами, які передбачають координацію таких інваріантних детермінант: активізація слухової уваги як реакції на наміри партнера, ритмічна узгодженість спільного процесу, спільна редакція нотного тексту, регулювання моментів спільних вступу та закінчення, вивірення динамічного балансу обох партій, спільне фразування, артикуляція, штрихи.

За таких дій спільна виконавська інтерпретація постане успішним актом здійснення задуму композитора, і лише тоді можна стверджувати думку про справжній творчий синтез у виконавській реалізації твору солістом і концертмейстером.

У контексті розгляду творчої міжособистісної інтеракції в спільному виконавському процесі варто педалювати і питання мотивації психологічного контакту двох музикантів. Ю. Цагареллі переконаний: «Необхідність комунікативних умінь для музикантів-виконавців зумовлена специфікою професії.... Практика, а також наслідки опитування багатьох професійних ансамблів свідчить про те, що багато високопрофесійних колективів розпадаються через недостатність комунікативних умінь учасників» (Цагарелли, 2008, с. 11-12).

Побіжно значення має не лише технічний фаховий рівень, а й особисті психологічні та естетичні якості. Йдеться про емоційну домінанту особистості кожного учасника виконавського тандему, здатність бути оригінальним, неповторним, володіти певним виконавським «магнетизмом».

Синергія виконавського тандему виникає передовсім через певні психофізичні моменти передбачення у свідомості, розпізнавання та адекватні зворотні реакції на наміри партнера. І саме на основі прогнозування кінцевого художнього результату та після окреслення спільності ідей і колегіального технічного опрацювання твору формується спільна інтерпретація.

Отже, синергія як творча міжособистісна інтеракція та перцепція у спільному виконавському процесі постає складним, багатоплановим процесом спілкування концертмейстера та соліста. Цей процес містить започаткування та розвиток контакту, що об'єднує в собі обмін інформацією (комунікація як змістовний аспект соціальної взаємодії), вироблення єдиної стратегії, тактики стосунків і наступних спільних дій, підтримання певних ініціатив, т. зв. «зустрічний струм» (термін К. Станіславського).

Висновки

Запропоновані думки дають змогу констатувати актуальність сучасної виконавсько-діалогічної комунікації, визначаючи її складність і багатогранність. Синергія спільного виконавського процесу розглядається як концепт теорії музичного спілкування та аналізується у взаємодоповнювальних музично-виконавських аспектах, найбільш ефективних для осмислення суті досліджуваного феномена. Доведена важлива роль синергії у мистецтві спільної виконавської інтерпретації, висловлена обґрунтована думка про необхідність застосування цього поняття у практичній діяльності двох музикантів виконавського тандему.

У статті пропонується трактувати синергію двох музикантів як сучасний виконавсько-інтерпретаторський концепт у трьох вимірах спільного виконавського процесу: особистісному, діалогічному, художньо-виконавському. Поєднання цих компонентів дає змогу з достатньою вірогідністю виявляти у цьому тандемі унікальні художньо-виконавські особливості, які відповідають сучасним реаліям спільного музикування.

Стверджується, що спільне виконання постає процесом синергетичної взаємодії суб'єктів (у заявленому контексті — двох), скерованим на реалізацію художньо-виконавського потенціалу музичного твору, що відбувається через поетапність його опрацювання, грамотну редакцію нотного тексту, спіль-

ну ритмічну дисципліну, які координують необхідну модель створення музичного образу, технічне оволодіння матеріалом і виконавське втілення кінцевого результату. Формування спільного відтворення музичного тексту визначається як система налаштування, взаємозв'язку засобів музичної виразності через такі конструкції комунікативної взаємодії двох виконавців: чітке окреслення етапів роботи над твором, у контексті яких визначено складові спільної виконавської узгодженості: фразування, артикуляція, штрихи, фактура, динаміка, темпоритм, що потребують спільних погоджувальних рішень.

Матеріал статті сприятиме актуальному дослідженню музично-виконавського процесу двох музикантів, педалюванню паритетності їхньої взаємодії, взаємодоповненості і взаємозбагачення, відмові від визначення ролі концертмейстера як другорядної, не важливої. Ідеї статті також варто застосовувати для подальшого аналізу комунікативних засобів музичного діалогу, синергії спільного виконавського процесу в системі культурних цінностей.

Роль двох виконавців у музичному процесі, використання комплексу творчих і інтелектуальних досягнень кожного, їхнього взаєморозуміння, взаємозбагачення та рівноправність — ось важливі чинники нової парадигми синергії у спільному виконавському процесі, який постає найбільш пріоритетною галуззю у дослідженні культури спільного музикування. Матеріали дослідження актуальні також у педагогічній діяльності для використання у процесі виховання майбутніх концертмейстерів, з переглядом генеральної стратегії навчання у класі концертмейстерства навчальних закладів середньої та вищої музичної ланки.

Список використаних джерел

- Берсенева, Т. П. (2013). Синергия в культуре. *Вестник Томского государственного университета*, 377, 36-44.
- Берсенева, Т. П. (2016). Синергия: сущностные характеристики и формы проявления. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*, 2(64), 48-52.
- Ергиев, И. (2001). Исполнительская синергия как главный системообразующий элемент артистического универсума. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 107, 28-40.
- Молчанова, Т. О. (2015). *Мистецтво піаніста-концертмейстера: історичний і методологічний дискурс-аналіз* [Дисертація доктора мистецтвознавства]. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Київ.
- Мур, Дж. (1987). *Певец и аккомпаниатор: Воспоминания. Размышления о музыке* (И. Г. Авалиани & И. В. Парина, пер.). Радуга.
- Раденко, Ю. В., & Раденко, Б. М. (2018). Синергія мовно-музичної інтонації актора та співака як шлях розкриття творчого задуму драматурга. *Молодий вчений*, 2(54), 155-159.
- Хакен, Г. (1980). *Синергетика* (В. И. Емельянов, пер.). Мир.
- Цагарелли, Ю. А. (2008). *Психология музыкально-исполнительской деятельности*. Композитор.
- GarageBiz. (2017, 23 октября). *Эффект синергии. Что такое синергия простыми словами?!* Секреты успеха! <http://qobiz.ru/effekt-sinergii-chto-takoe-sinergiya-prostyimi-slovami/>.
- Roussou, E. (2013). An exploration of the pianist's multiple roles within the duo chamber ensemble. In A. Williamon & W. Goebel (Eds.), *Proceedings of the International Symposium on Performance Science* (pp. 511-516). European Association of Conservatoires.

References

- Berseneva, T. P. (2013). Sinergiya v Kul'ture [Synergy in Culture]. *Vestnik Tomskogo Gosudarstvennogo Universiteta [Tomsk State University Journal]*, 377, 36-44 [in Russian].
- Berseneva, T. P. (2016). Sinergiya: Sushchnostnye Kharakteristiki i Formy Proyavleniya [Synergy: Essential Characteristics and Forms of Manifestation]. *Istoricheskie, Filosofskie, Politicheskie i Yuridicheskie Nauki, Kul'turologiya i Iskustvovedenie. Voprosy Teorii i Praktiki [Historical, Philosophical, Political and Law Sciences, Culturology and Study of Art. Issues of Theory and Practice]*, 2(64), 48-52 [in Russian].
- GarageBiz. (2017, 23 октября). *Effekt Sinergii. Chto Takoe Sinergiya Prostymi Slovami?! [Synergy Effect. What is Synergy in Simple Words?!]*. Sekrety uspekha! <http://qobiz.ru/effekt-sinergii-chto-takoe-sinergiya-prostyimi-slovami/> [in Russian].
- Haken, H. (1980). *Sinergetika [Synergetics]* (V. I. Emel'yanov, Trans.). Mir [in Russian].
- Molchanova, T. O. (2015). *Mystetstvo Pianista-Kontsertmeistera: Istorychnyi i Metodolohichnyi Dyskurs-Analiz [The Art of Pianist-Concertmaster: Historical and Methodological Discourse-Analysis]* [Doctoral Dissertation]. Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music, Kyiv [in Ukrainian].

- Moore, G. (1987). *Pevets i Akkompaniator: Vospominaniya. Pazмышleniya o Muzyke [Singer and Accompanist: Memories. Reflections on Music]* (I. G. Avaliani & I. V. Parina, Trans.). Raduga [in Russian].
- Radenko, Yu. V., & Radenko, B. M. (2018). Synerhiia Movno-Muzychnoi Intonatsii Aktora ta Spivaka yak Shliakh Rozkryttia Tvorchoho Zadumu Dramaturha [Synergy in Musical-Speech Intonation of the Actor and Singer as a Way of Revealing the Creative Idea of the Playwright]. *Molodyi Vchenyi [Young Scientist]*, 2(54), 155-159 [in Ukrainian].
- Roussou, E. (2013). An Exploration of the Pianist's Multiple Roles within the Duo Chamber Ensemble. In A. Williamon & W. Goebel (Eds.), *Proceedings of the International Symposium on Performance Science* (pp. 511-516). European Association of Conservatoires.
- Tsagarelli, Yu. A. (2008). *Psikhologiya Muzykal'no-Ispolnitel'skoi Deyatel'nosti [Psychology of Musical Performance]. Kompozitor [in Russian]*.
- Yergiyev, I. (2001). Ispolnitel'skaya Sinergiya kak Glavnyi Sistemoobrazuyushchii Element Artisticheskogo Universuma [Performance Synergy as a Main Systematic Element of the Artistic Universum]. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoi Muzychnoi Akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho [Scientific Herald of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]*, 107, 28-40 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 19.04.2021

ЭФФЕКТ СИНЕРГИИ В СОВМЕСТНОМ ИСПОЛНИТЕЛЬСКОМ ПРОЦЕССЕ

Молчанова Татьяна Олеговна
Доктор искусствоведения, профессор,
Львовская национальная музыкальная академия
имени Н. В. Лысенко,
Львов, Украина

Целью статьи является попытка обоснования профессиональной синергии двух музыкантов как базового компонента искусства совместного музицирования, определение путей приобретения опыта творческой коммуникации в условиях их профессионального общения во время работы над произведением, определение алгоритма и создание единого психоэмоционального пространства, которые возникают как базовый концепт реализации совместного исполнительного процесса. Методология системного анализа исследования соединила следующие методы: аналитический (анализ коммуникативного взаимодействия музыкантов в психологическом и музыковедческом аспектах); герменевтический (исследование синергии как рост эффективности деятельности в результате соединения отдельных компонентов в единую систему за счет т. н. «суммарного эффекта») и наблюдательный (собственный педагогический опыт и эксперимент: анализ учебного процесса в классе концертмейстерства и при прохождении студентами концертмейстерской практики в вокальных, инструментальных классах, классах оперно-симфонического и хорового дирижирования Львовской национальной музыкальной академии имени Н. В. Лысенко; в классах камералистики (zespół kameralny) и чтение курса «Warsztaty Artystyczne» на кафедре музыки Университета им. Я. Длугоша (Ченстохова, Польша). Научная рефлексия ориентирована на осознание важности паритетного взаимодействия пианиста-концертмейстера и солиста. Выводы. Обнаружили условия, ориентированные на актуализацию мотивационной направленности интеграции знаний, умений каждого из исполнителей в работе над произведением. Констатировали важность паритетного взаимодействия концертмейстера и солиста, что поможет росту эффективности совместного создания образа. Акцентировали внимание на важности создания единого психоэмоционального пространства, где формируется психологическая установка на «сотрудничество во взаимодействии» с соответствующим согласованием общих исполнительских задач, стоящих фундаментальным основанием убедительного конечного результата как профессионального суммарного эффекта.

Ключевые слова: синергия; пианист-концертмейстер; солист; общий исполнительский процесс

SYNERGY EFFECT IN JOINT PERFORMANCE ACTIVITY

Tetiana Molchanova
DSc in Art Studies, Professor,
Mykola Lysenko Lviv National Music Academy,
Lviv, Ukraine

The purpose of the article is an attempt to substantiate the professional synergy of two musicians as a basic component of the art of joint musical action, to determine ways to gain experience in creative communication in the conditions of their

professional interaction while working on a composition, to define an algorithm and create a single psycho-emotional space, which appear as the basic concept for implementing a joint performance.

The research methodology combines the following methods: analytical (analysis of the communicative interaction of musicians in psychological and musicological aspects); hermeneutical (synergy study in terms of increasing the effectiveness of activities as a result of combining individual components into a single system due to the so-called “total effect”) and observational (firsthand pedagogical experience and experiment: analysis of the educational process in the concertmaster class and during students' concertmaster practice in vocal, instrumental classes, opera, symphony and choral conducting classes of the Mykola Lysenko Lviv National Music Academy; in the classes of chamber music (zespół kameralny) and during teaching the course “Warsztaty Artystyczne” at the Department of Music of Jan Dlugosz University (Czestochowa, Poland). Scientific reflection is focused on awareness of the importance of the interaction between a pianist-concertmaster and a soloist. Conclusions. The author of the article has identified conditions focused on the actualization of the motivational orientation of the integration of knowledge and skills of each performer. The article states the importance of parity interaction between the concertmaster and the soloist, which will help to increase the effectiveness of the joint activity. The article emphasizes the importance of creating a single psycho-emotional space, where a psychological attitude to “cooperation in interaction” is formed with the appropriate coordination of joint performance tasks, which are the fundamental basis for a convincing final result as a professional total effect.

Keywords: synergy; pianist-concertmaster; soloist; joint performance activity